

Som Årets källa 2017 framröstades **Smörhålet** i Järbo, Gästrikland, tätt följd av Sandkällan i Svartanbro.

Motivering: **Smörhålet** ligger i ett historiskt källområde där ett flertal källor samlar sig till en kraftigt flödande källbäck med kristallklart vatten. Omgivningen är artrik med källkaraktäristiska arter som gullpudra och bäckbräsma. Enligt den muntliga traditionen har källan fått sitt namn av att det var här man tvättade bort kärnmjölken från det nykärnade smöret.

Smörhålet är ett källområde vid östra sidan av Järboåsen, intill Jädraån, i södra änden av Järbo samhälle. Det är en markant sänka i terrängen, vars branta kant mot åsen beskriver en fjärdedel av en cirkelbåge. På ett stort antal ställen i nedre delen av den branta slänten bryter källor fram. Deras vatten samlas i solfjäderformigt sammanstrålade rännilar till en källbäck som efter c:a 50 m mynnar i Jädraån. Vattenflödet från källorna är mycket stort, flera tiotals l/s. På flera ställen finns kraftiga järnutfällningar. Floran i omgivningen är artrik med källkaraktäristiska arter som gullpudra och bäckbräsma. Källorna har naturligtvis varit kända sedan urminnes tider och beskrevs redan 1793 av A. A-n Hülphers. Enligt Järboboken 1982 lär Smörhålet ha fått sitt namn av att man där förr sköljde sitt smör.

(Efter Järbobon Anders Delin som fick ArtDatabankens naturvårdspris 2011 för en enastående insats för att bevara den biologiska mångfalden.)

Koordinater: SWEREF N6731289 E587771

Årets källa **Smörhålet**, del av källområdet

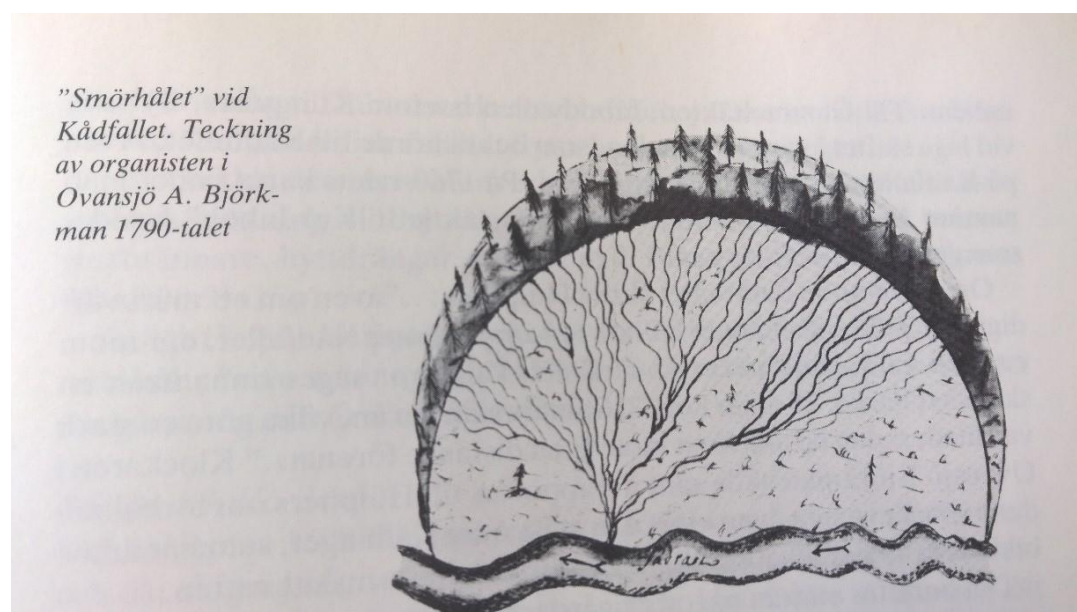

Det sammanlagda källflödet

Källbäcken vid utloppet till Jädraån

Fotograf: Monica Löwén

Om nuvarande Smörhålet skrev Hülphers: "...även om ett märkvärdigt källsprång. Källänget kallat vid Jädran jämte Kådfallet, där inom en liten vidd i halv cirkel 42 särskilda källädror säges rinna ifrån en skogväxt backe, 25 alnar hög, 216 alnars sida om ån, vilka göra en stark vattuled, sedan de alla först inom liten distance förenats." Klockaren i Ovensjö Björkman hade sänt in rapporter till Hülphers om förhållandena i socknen och även gjort den skiss över Källänget, som här är avbildad. Från detta källsprång får Järbo samhälle nu sitt vatten.